

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM

Hadtudományi Doktori Iskola

Író Sándor

**A Magyar és a Szlovák Katonai Ordinariátusok
feladatrendszere a katonák és a rendőrök lelkipásztori
ellátása vonatkozásában**

Doktori (PhD) értekezésének ismertetése

Témavezetők:

Dr. Szabó Csaba r. alezredes, tanácsadó

Dr. Ujházi Lóránd, tudományos
főmunkatárs

Budapest, 2022

Tudományos probléma megfogalmazása

A katonák lelkigondozása mindig is az egyház misszionáló tevékenységének egyik kiemelt jelentőségű szegmense volt. Ha visszatekintünk a katolikus egyház több mint kétezer éves történetére, láthatjuk, hogy az egyház képviselői komoly bázisként tekintettek a katonákra, azokra, akik azzal a tudattal indultak a csatamezőre, hogy akár életüket is áldozhatják a hazáért, valamilyen magasztos vagy éppen kicsinyes ügyért, egy idegen hatalom ellenében, kényükre-kedvükre kiszolgáltatva az ellenségnek, politikusoknak, hadszíntéri körülményeknek.

Az elmúlt évtizedben több kutató foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a hadsereg viszonyaira optimalizált katonai lelkészi szervezetrendszert miként lehetne a rendőrségre, illetve más belügyi testületekre adaptálni. Arra a következtetésre jutottak, hogy szükséges megtalálni a megfelelő szervezeti, intézményi kereteket, amelyek révén a lehető leghatékonyabban biztosítható a rendőrök számára a lelki segítségnyújtás. Az elmúlt évek-évtized tapasztalásai ugyanakkor azt is mondatják a szakemberekkel, hogy immár annyi új kihívással (például : migrációs válság, az illegális migráció fokozódása, határokon átnyúló szervezett bűnözés előretörése, terrorfenyegetettség, cyberfenyegetettség, újabban a koronavírus-világjárvány, közös katonai és rendőri feladatvégrehajtások) kell szembenéznük a rendőrségi állomány tagjainak, hogy felelőtlenség lenne az állam részéről, ha nem gondoskodik a rendőrök valamely formában, in concreto az egyház bevonásával a rendőrök erkölcsi, pszichés támogatásáról.

Hipotézisek

Doktori munkám során primer kutatást folytattam, melynek célja az alábbi hipotézisek igazolása vagy cáfolata.

H1: A vizsgált mintán belül a nők nagyobb arányban támogatnák a rendőrségen lelkipásztori szolgálat felállítását, mint a férfiak.

H2: A vizsgált mintán belül a tiszthelyettesek nagyobb arányban támogatnák a rendőrségen lelkipásztori szolgálat felállítását, mint a többi állománykategóriába tartozó válaszadók.

H3: A vizsgált mintán belül a magukat vallásosnak tartók nagyobb arányban támogatnák a rendőrségen lelkipásztori szolgálat felállítását, mint azok, akik nem tartják magukat vallásosnak.

Kutatási célok

A doktori dolgozat primer és szekunder kutatásból áll. A másodelemzésre épülő szekunder kutatás keretében megvizsgálom a Szentszék jogalanyiságát, illetve azt, hogy miként válik nemzetközi jogi, azon belül is bilaterális szerződések és megállapodások alanyává. Ezt követően arra a kérdésre keresem a választ, hogy milyen körülmények hívták életre a katonai ordinariátust, milyen fejlődésen ment keresztül maga az intézmény, milyen egyházi jogi szabályok rendezik a jogi státuszát, szervezetét, működésének mikéntjét, milyen feladataik vannak a tábori lelkészeknek. Áttekintem, hogy a magyarországi katonai ordinariátus miként jött létre és milyen szervezeti keretek között működik. Egy rövid nemzetközi kitekintés keretében ismertetem azt is, hogy milyen modelljei léteznek világszerte a nem-katonák lelkipásztori ellátásának.

A megvalósítás tekintetében négy módszert azonosítottam: az első modellben a rendőrök lelkipásztori ellátását a katonai ordinariátus látja el kiterjesztő joghatállyal; a második típusba sorolható országok egy különutas megoldást alkalmaznak, ahol a rendőri lelkipásztori szolgálatot helyi szinten igyekeznek megoldani; harmadik esetben a rendőri lelkipásztori szolgálatot a katonai ordinariátus keretein belül látják el, vagyis a katonai ordinariátus gondoskodik a rendészeti, rendvédelmi hivatásos állományúak lelkigondozásáról, nem kerül sor kiterjesztő joghatály alkalmazására; végül a negyedik a vegyes modell, ahol egyes belügyi szervezetek a katonai ordinariátus joghatósága alá tartozik, a rendőrök lelkigondozásáért pedig különálló szervezet felel.

Mind a négy modell előnyeinek és hátrányainak bemutatását követően arra az álláspontra jutottam, hogy – tekintettel a közösen megélt történelemre – Magyarország számára a szlovák megoldás jelentheti a követendő példát, ahol a katonai ordinariátus a katonák lelkigondozása mellett a rendőrök és más belügyi fegyveres testületek lelkipásztori ellátásáról is gondoskodik.

Kutatási módszerek

Kutatási módszerem elsődlegesen a leíró-elemző módszer, mely kiegészül az összehasonlítás módszerével; a kutatás ilyenformán a rendelkezésre álló szakirodalmi források elemzésén, valamint a releváns egyházi és világi jogi normák kritikai elemzésén alapul.

A primer kutatásban kvantitatív kutatást végeztem kérdőíves felmérés formájában. A

kérdőíves felmérést megelőzően, részben azt megalapozandó, elvégeztem egy tartalomelemzést: ennek keretében olyan internetes cikkeket vizsgáltam meg, amely cikkek tábori lelkészekkel felvett interjúkat írnak le (szó szerinti formában).

A kérdőívet, amely alapvetően azt vizsgálja, hogy fennáll-e összefüggés a kutatásba bevontak demográfiai mutatói és a rendőrségen lekipásztori szolgálat felállításának támogatása között, elektronikus úton töltöttem ki, és hólabda-módszerrel terjesztettem a rendőrségen dolgozó személyek körében. A mintavétel során előzetesen meghatároztam, hogy a vizsgálatban csak az vehet részt, aki a Magyar Rendőrségnél dolgozik, akár hivatásos állományban, akár kormánytisztviselőként, akár közalkalmazottként. A kérdőívet összesen 508 személy töltötte ki és küldte vissza. A kutatásban részt vevők nem képezik le a rendőri állomány szociológiai összetételét, a kutatás így nem tekinthető reprezentatívnak, a kapott eredmények kizárólag a konkrét mintára vonatkozóan érvényesek, következtések a mintától eltérő más csoportra, más munkaszervezetre nem vonhatók le.

A kutatási eredmények mindazonáltal alkalmasak a mintára vonatkoztatott következtetések levonására. A kérdőívek felvételére 2020. július 1. és július 31. között került sor, a tartalomelemzésbe bevont írásokat 2019 decembere és 2020 júliusa között publikálták a www.honvedelm.hu internetes oldalon.

Az elvégzett vizsgálat leírása fejezetenként

A tudományos kutatómunkám során létrehozott disszertációm tíz fejezetből áll.

Első fejezet

Az első fejezetben a Szentszék jogi státuszát, jogalanyiságát, szervezetét, külügyi tevékenységét, valamint bilaterális és multilaterális kapcsolatait mutatom be.

A Szentszék a nemzetközi jog szuverén és cselekvőképes alanya és egyben aktora. Olaszország 1870-ben annektálta a Pápai Államot, területeit beolvasztotta a királyságba, és felszólította a pápát, hogy mondjon le világi hatalmáról. A garanciális törvény 1871-es elfogadásától az 1929-es lateráni egyezményig – habár a pápa spirituális hatalma továbbra sem volt megkérdőjelezhető – a Szentszék elvesztette jogi értelemben vett szuverenitását és területiségét.

A Szentszék külügyi tevékenységének nemzetközi jogi alapját az 1929-es lateráni egyezmény alapozta meg, amely létrehozta a Vatikán Városállamot, amely a nemzetközi jog

állam módjára működő alanyává tette. Bemutattam, hogy a Szentszék és a Vatikán viszonyrendszere aszimmetrikus, és hogy Vatikánt mily módon ruhazza feleszköz-szereppel.

A Vatikán a legtöbb állammal létesített diplomáciai kapcsolatot, számos nemzetközi szerződéshez és nemzetközi szervezethez csatlakozott, külpolitikai cselekvési képességét korlátozza azonban a lateráni egyezmény azon pontja, amely szerint nem lehet részese nemzetközi konfliktusoknak, vagy az azok rendezésére létrehozott fórumoknak.

Az egyházi szervezet felépítését, az egyes szervezeti egységek feladat- és hatáskörét, egymáshoz való viszonyát a kánonjogi kódex, a *Codex Iuris Canonici* szabályozza. Az Apostoli Szentszék illetékessége az egész világra kiterjed, és közreműködik a katolikus világegyház összefogásában. A kánonjogi kódex elismeri a nemzetközi jog primátusát, elfogadja a nemzetközi szerződések magasabbrendűségét a belső jogrend normáihoz képest. A katolikus egyház által más országok területén működtetett részegyházak nem a fogadó állam, hanem a Szentszék joghatósága alá tartoznak.

A részegyházakra vonatkozó szerződéseket, megállapodásokat a Szentszék írja alá a részegyház nevében, és a Szentszék képviseli a részegyházakat, a fogadó állam pedig (a kánonjogi szabályozásból következően) nem tud a területén működő részegyházzal úgy hivatalos kapcsolatot fenntartani, hogy mellőzné vagy megkerülné a Szentszéket.

Második fejezet

A második fejezetben a katonai ordinariátusok intézménytörténeti előzményeit, a Spirizuali militum curae kezdetű apostoli rendelkezésben rögzített keretszabályokat mutatom be.

Az egyház megújulását célként kitűző II. Vatikáni Zsinat leszögezte, hogy a hívőknek jogukban áll részesedni az egyház nyújtotta lelki javakból, és – e jog gyakorlását megkönnyítendő – új szervezeti egységek, köztük a katonai ordinariátusok létrehozásáról döntöttek. Az ordinariátusok egyes típusai sajátos, kizárólag az adott típusra jellemző módon működnek, működésük rendjét szervezeti szabályaik, illetve az adott ordinariátus szabályzatai rögzítik.

A katonai ordinariátusok speciális egyházi egységek, jogi természetüket tekintve a részegyházakkal (egyházmegyékkel) esnek azonos megítélés alá. Egyes országok biztosítják a lehetőségét annak, hogy a katonai ordinariátus élén álló püspök kinevezése kizárólag egyházi kérdés maradjon, ugyanakkor ez nem általános, ami nem meglepő annak fényében, hogy az ordinárius személyének kiválasztásakor – a „kettős függőségből” következően – egyszerre kell egyházi és politikai, illetve nemzetbiztonsági szempontokat figyelembe venni. Az

ordináriusnak tehát nemcsak Róma, hanem a fogadó állam kormányzatának bizalmát is élveznie kell, hiszen szolgálatának ellátása során a vallási feladatok mellett a haza érdekét is köteles szolgálni.

A katonai ordinariátusra vonatkozó alapvető szabályokat – lényegében keretjelleggel – a *Spirituali militum curae* kezdetű apostoli rendelkezés tartalmazza, mindezek mellett a kánonjog szabályai is alkalmazandók, a részletszabályok a Szentszék és a fogadó állam között bilaterális megállapodásból, valamint az adott katonai ordinariátus szervezeti és működései szabályzatából ismerhetők meg.

Harmadik fejezet

A katolikus egyház nem hozott létre külön intézményt a rendőrök lelkipásztori szolgálatára, holott a speciális ellátás iránti igény vitathatatlan. A harmadik fejezetben azt tekintem át, hogy egyes országok milyen megoldási modelleket dolgoztak ki a hiátus áthidalására.

Alapvetően négyféle modellel találkozhatunk.

Ezek közül az első az, amikor a rendőrök lelkipásztori gondoskodását a katonai ordinariátus látja el kiterjesztő joghatállyal. Ebbe a kategóriába tartozik a későbbi fejezetben külön, részletesebben tárgyalandó Szlovákia is.

A második típusba sorolható országok egy különutas megoldást találtak, a rendőri lelkipásztori szolgálatot helyi szinten igyekeznek megoldani. E megoldás hátránya, hogy esetében nincsen jogszabályi háttér, hiányoznak a jogi garanciák, és a szervezeti háttér is ad hoc jelleggel áll fel; előnye ugyanakkor e modellnek, hogy minden más megoldásnál érzékenyebben reagál a rendőrök sajátos élethelyzetére, aktuális problémáira, és képes a változásokat is követni. A rendőrök lelkigondozását az esetek nagy részében helyi lelkészek végzik, akik így tisztában vannak az adott település civil gyülekezetének helyzetével is, így ha konfliktus merül fel a rendőrök és helyi lakosok között, részt tudnak venni akár a közvetítésben is.

A harmadik modellben a rendőri lelkipásztori szolgálatot a katonai ordinariátus keretein belül látják el, vagyis a katonai ordinariátus gondoskodik a rendészeti (vagy egyes rendészeti) hivatásos állományúak lelkigondozásáról. A modell hátránya, hogy ha egy országban bármely okból kiélezetté válik a politikai vagy gazdasági helyzet, számítani kell arra, hogy diszfunkciók léphetnek fel az állam (az állam képviselői) és az állampolgárok viszonyában. Kétségtávol vannak előnyei annak, ha a katonai ordinariátus joghatósága alá tartoznak a rendőri szervek: a legnyilvánvalóbb előny az, hogy a lelkészi szolgálat anyagi háttere biztosítva van. Hátránya ennek a megoldásnak az, hogy nem tudja a lelkészi munkát a sajátos rendőri problémákra

adaptálni.

Megoldást jelenthet e dilemmákra a vegyes modell, ahol a csendőrség a katonai ordinariátus joghatósága alá tartozik, a rendőrök lelkipozásáért a püspöki konferencia által irányított különálló szervezet felel. Ez a különálló szervezet, habár helyi szintű, ám szigorú jogi garanciák mellett, lelkészek és hivatásos segítők bevonásával működik.

A horvát és a szlovák katonai ordinariátus felállítása (tekintve, hogy mindkettő esetében viszonylag fiatal államról van szó) a közelmúltban történt, magát a katonai ordinariátust kiterjesztett joghatósággal ruházták fel. Ebből arra következtethetünk, hogy az Apostoli Szentszék változatlanul ezt a megoldást tartja optimálisnak.

Negyedik fejezet

A negyedik fejezetben a katonai ordinariátus működésének alkotmányos és jogi alapjait mutatom be Magyarországon, illetve a nemzetközi jogi dokumentumokban és az Alaptörvényben garantált vallásszabadság témakörét járom körül.

Az Alaptörvény VII. cikke deklarálja a gondolat, lelkiismeret és vallás szabadságát. A vallásszabadság jelent egyfelől pozitív vallásszabadságot, vagyis a hitbéli, illetve személyes meggyőződés szabad megválasztásának jogát, másrészt negatív vallásszabadságot, mely a meggyőződés megváltoztatásának vagy bármilyen meggyőződéstől való elhatárolódásnak a szabadságát jelenti.

A vallásszabadság és a lelkiismereti szabadság egymás nélkül nem létezik, ha az egyiket korlátozzák, sérül a másik is. A lelkiismereti szabadság magába foglalja a vallásgyakorlás jogát, ez az úgynevezett kultuszszabadság, ez áll a legszorosabb kapcsolatban a többi szabadságjoggal. A kultuszszabadság tartalma az istentiszteleti helyek létesítéséhez és működtetéséhez való jog. Ide sorolandó az állam azon kötelezettsége is, mely alapján köteles a saját intézményeiben a célra alkalmas, valós lehetőséget biztosítani a vallás szabad és korlátozásoktól mentes gyakorlására. Ez a kötelezettség terheli az államot a honvédség, valamint a kórházak és a büntetés-végrehajtási intézetek esetében – e három területen tehát az állam aktív intézményvédelmi kötelezettsége áll fenn.

Az Alaptörvény kimondja az állam és a vallási közösségek különválasztásának elvét, ezzel biztosítva a vallási közösségek autonómiáját. Az egyes vallási közösségek vonatkozásában az állam megteheti azt, hogy a vallási közösségek jelentőségét, támogatottságát, tényleges társadalmi szerepét, az általuk vállalt feladatokat, az általuk folytatott közcélú tevékenységet figyelembe véve egyes vallási közösségekkel szorosabb kapcsolatot alakítson ki, mint másokkal. Ez önmagában nem sérti az állam és egyház

különválasztott működésének az elvét, viszont az állam nem kapcsolódhat össze intézményesen egyik egyházzal sem, nem azonosíthatja magát egyik egyház tanításával sem, nem avatkozhat be az egyházak belső ügyeibe, és nem nyilváníthat véleményt hitbéli igazságok kérdésében.

A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról a 2011. évi CCVI. törvény rendelkezik, amely kimondja, hogy a lelkiismereti és vallásszabadság joga megilleti a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományába tartozókat, valamint a honvédség kötelékében szolgálatot teljesítőket.

Ötödik fejezet

Az ötödik fejezetben a szlovák katonai ordinariátust: annak történetét, jogállását és feladatkörét mutatom be.

Az Apostoli Szentszék és a Szlovák Köztársaság képviselői 2003-ban írták alá a katonák lelkipásztori ellátásáról szóló bilaterális megállapodást, a Szlovák Katonai Ordinariátus pedig 2003. március 1-jén kezdte meg működését.

A szlovák katonai ordinariátus kiterjesztő jellegű joghatósággal bír, vagyis megkapta a joghatóságot, hogy a katonaság mellett a rendőrségnél, a vasútrendőrségnél, illetve a büntetés-végrehajtási intézményeknél is folytasson lelkipásztori tevékenységet. Ezt a széles körű joghatóságot indokolja, hogy Szlovákiában a lakosság nagy része a római katolikus vallás híve, de legalábbis támogatója, vagyis a szlovák társadalomban a katolikus egyház presztízse kiemelkedően magas.

Az ordinariátus struktúrájában számos azonosságot fedezhetünk fel a magyar katonai püspökség intézményi struktúrájával. Szervezetén belül két külön általános helynöki státuszt vezettek be, az egyik általános helynök a katonaság, a másik a rendőrség és többi belügyi szerv állományának lelkigondozásáért felel. Az, hogy az ordinariátus joghatósága kiterjed a katonák családtagjaira, valamint a katonákkal közös háztartásban élő személyekre, továbbá a honvédségi oktatási intézmények hallgatóira is, következik a *Spirituali Militum Curae* kezdetű apostoli konstitúció rendelkezéseiből. Ami ezen túlmutat, hogy Szlovákiában a rendőrök családtagjai, a velük közös háztartásban élők, és a fegyveres testületek oktatási intézményeinek hallgatói is az ordinariátus joghatósága alá tartoznak. A szervezet működtetéséhez szükséges anyagi háttérrel a szlovák állam biztosítja a központi költségvetésen keresztül.

Hatodik fejezet

A hatodik fejezetben a magyarországi katonai ordinariátus történetét, a rendszerváltást követően a Magyar Köztársaság és a Szentszék között létrejövő megállapodást, a katonai

ordinariátus szabályozásának magyar sajátosságait, valamint a tábori lelkészi szolgálattal kapcsolatban végzett alkotmányossági kontrollt mutatom be.

A katonai ordinariátus felállításáról rendelkező megállapodás 1994-ben jött létre a Magyar Köztársaság és az Apostoli Szentszék között. A tartalmilag részleges megállapodásnak tekinthető dokumentum lehetővé teszi, hogy amennyiben a felek a későbbiekben szükségesnek látják, újratárgyalhatják a feltételeket.

A katonai ordinárius tisztségét kinevezéssel nyeri el, a Szentszék nevezi ki őt erre a posztra, ám erről köteles előzetesen értesíteni a kinevezésről a Magyar Kormányt; a jelölt személyének kiválasztásakor figyelembe venni a magyar jogszabályokat, valamint a katonai szolgálatra vonatkozó előírásokat; illetve a Magyar Kormány – politikai jellegű – kifogást emelhet a jelölttel szemben. Mindez a tábori lelkészi szolgálat kettős függőségére utal, amit a szabályozás további elemei is megerősítenek. Így a katonai egyházi szolgálatot főfoglalkozásban, állandó jelleggel ellátó papok lelkipásztori teendőiket a kánonjogi szabályokat és a katonai ordinárius utasításait betartva végzik, katonai tevékenységüket illetően ugyanakkor a katonai felettesüknek vannak alárendelve.

A Kormány a 61/1994. (IV. 20.) Korm. rendelettel hozta létre a Tábori Lelkészi Szolgálatot, alapításkor a honvédségre és a határőrségre kiterjedő joghatósággal és feladatkörrel, négy egyház – a katolikus, a református, az evangélikus és a zsidó egyház – együttműködésével. A Honvédelmi Minisztérium Tábori Lelkészi Szolgálat alapító okirata is rögzíti, hogy a tábori lelkészi szolgálat egy egységes szervezet, mely három szolgálati ágból épül fel, ezek a katolikus, a református és a zsidó szolgálati ág.

A tábori lelkészségre vonatkozó hatályos szabályokat a 231/2019. (X. 4.) Korm. rendeletben találjuk, amely leszögezi, hogy tábori lelkészi szolgálat végzésére csak bevett egyház jogosult, vagyis olyan bejegyzett egyház, mely átfogó megállapodást kötött az állammal a közjót szolgáló célok érdekében történő együttműködésről. A 61/1994. (IV. 20.) Korm. rendelet, amely preambulumban a „történelmi egyházak” kifejezést alkalmazta, és csak a négy nevesített egyházat vonta be a tábori lelkészi szolgálatba. Ennek alkotmányosságát vitatva magánszemély indítványozók az Alkotmánybírósághoz fordultak.

Az Alkotmánybíróság a Korm. rendelet támadott szakaszainak alkotmányosságát vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy az állam lényegében azzal az egyházzal köt megállapodást közérdekű feladatok ellátására, amelyekkel saját szempontjait figyelembe azt indokoltnak tartja. Márpedig, a katonaságon belül folytatott felmérések éppen azt mutatták, hogy a „történelminek” mondott egyházak támogatottsága a legnagyobb az állomány körében. A másik érvelés azonban, amely szerint Magyarország történelmében a katolikus, a református,

az evangélikus és a zsidó egyház játszott kiemelkedő szerepet, semmilyen formában nem vitatható. Az Alkotmánybíróság az indítvány állam és egyház szétválasztásának megsértésére vonatkozó kifogásait is elutasította, mivel a katonai felettes által gyakorolt felügyeleti és utasítási jog kizárólag a tábori lelkész katonai jellegű tevékenységére terjed ki, a lelkészi tevékenység teljes mértékben az egyház irányítása és felügyelete alatt áll, vagyis a szolgálat nem fonódik össze a katonasággal és nem is épül be abba.

A katolikus tábori lelkészség belső viszonyait az 1999-ben elfogadott szabályzat rendezi: meghatározza az ordinariátus működésének alapelveit, valamint a joghatóságra, a szervezetre vonatkozó szabályokat, továbbá részletezi a tábori lelkészek feladatait. A tábori lelkész – egyebek mellett – törekszik a katonák lelki és erkölcsi életének fejlesztésére; igyekszik hozzájárulni a saját eszközeivel ahhoz, hogy a katonák emberileg és szakmai-etikai szempontból fejlődhessenek; ellátja a katonák lelkipásztori ellátását; együttműködik a másik két szolgálati ággal, illetve más egyházakkal. A szabályzat értelmében az ordinariátus joghatósága elsődlegesen a katonai állomány hivatásos, aktív tagjaira és a közalkalmazottakra terjed, ám bizonyos körben további személyek is a joghatóság alá tartoznak, így a katonák családtagjai, a katonai intézményekben tanulók, a katonai kórházakban lábadozók, illetve az ott dolgozók.

Hetedik fejezet

A hetedik fejezetben azokat a feladatköri, intézményi azonosságokat, illetve intézményi vallásgyakorlás-béli eltéréseket mutatom be, amelyek indokolják a rendőri lelkipásztori szolgálat létrehozását.

A honvédség és a rendőrség közös történelmi gyökerekkel rendelkező szervezetek. Az elmúlt években a törvényhozói tevékenység eredményeként növekedett a két szervezet által egyaránt, vagy közösen ellátott tevékenységek köre. Eltérés mutatkozik azonban az intézményi vallásgyakorláshoz való hozzáférés lehetőségében: a honvédség biztosítja az állomány számára (a szolgálati feladat ellátását nem veszélyeztető helyzetekben) szolgálati időben a lelkigondozás és vallásgyakorlás lehetőségét, létrehozta ennek intézményi garanciáját; a rendőrség állománya számára csak szolgálati időn kívül biztosítja a lelkigondozás lehetőségét, ebből kifolyólag a vallásgyakorlás intézményi garanciái sem biztosítottak, a szolgálati időn belüli rendkívüli lelkigondozást és általában a vallásgyakorlás intézményét nem ismeri.

A honvédség állományához viszonyítva a rendészeti dolgozók úgy szenvednek el alapjogot sértő módon hátrányt az intézményi vallásgyakorláshoz való hozzáférés, hogy alkotmányos helyzetet tekintve igen erőteljes hasonlóság mutatkozik a két szervezet között.

Az azonosságok felsorakoztatása mellett nem hagyhatók figyelmen kívül azok a különbözőségeket, amelyek alapján eltér a katonaság és a rendőrség feladatrendszere, és amelyek alapján eltérés mutatkozik azokban a kihívásokban, amelyekre a tábori lelkészi szolgálatnak reagálnia kell. Hűen tükrözi ezt a két szervezet jelmondata is. A honvédség „A Hazáért mindhalálig!” jelmondata kifejezi azt a szélsőséget, amelyre a szervezet tagjainak elszántságot kell mutatnia, illetve azt a különállást, amely szerint tevékenységét alapvetően a társadalom tagjaitól elszigetelten látta el. A rendőrség „Szolgálunk és védünk” jelmondata nyelvtani szerkezetében hordozza a közösségvállalást: többes számban, a társadalom többi tagjával együtt valósítja meg a társadalom szolgálatát és védelmét, így feladatainak ellátása során is szorosabb kapcsolatot ápol az állampolgárral. Mindez azt is jelenti, hogy a klasszikus tábori lelkészi szolgálat az alapvető katonai feladatokkal kapcsolatban felmerülő lelki és erkölcsi kihívások támogatására van felkészülve – a honvédség feladatainak rendészeti jellegű tevékenységekkel kibővülése miatt akkor is fel kell készülnie az új típusú lelkigondozási feladatok teljesítésére, ha a későbbiekben Magyarországon nem valósul meg a kiterjesztő joghatályú lelkipásztori gondoskodás a rendőrség állománya részére.

Nyolcadik fejezet

A nyolcadik fejezetben azokat a szervezeti és pszichológiai kihívásokat vettem sorba, amelyek – álláspontom szerint – indokolttá teszik a rendőrség sajátos lelkipásztori ellátásának megszervezését: szervezeten belüli konfliktusok, generációs konfliktusok, stressz, túlzott alkoholfogyasztás és más deviáns magatartások, korrupció.

A rendőri állomány legfőbb összetartó ereje a hivatás, a munka szeretete, a lojalitás, a hivatástudat, a magas fokú igazságérzet. Ezek az értékek minden rendőr számára fontosak, és éppen ezek azok az értékek, amelyek összefogják a rendvédelem e sajátos ágában tevékenykedőket. A speciális rendőri munka ugyanakkor speciális szervezeti felépítést, struktúrát is igényel, ám az így létrejött szervezet bármennyire is ideális a teljesítendő cél (vagyis a bűnüldözés és felderítés) szempontjából, nem feltétlenül optimális a munkatársak számára. A rendőri állomány tagjainak mindennapi munkájuk során olyan szervezeti jellemzőkkel kell együtt élniük, amelyek önmagukban is képesek frusztrációt, stresszt előidézni.

A rendőrséget folyamatosan magas fluktuáció jellemzi, ennek egyik legfőbb – és a kívülálló szemlélők számára is nyilvánvaló – oka, hogy az állomány sem anyagi, sem erkölcsi téren nem érzi úgy, hogy megfelelő elismerést, megbecsülést kapna. Különösen a fiatalabb korosztály elvándorlása nagymértékű, melynek hátterében generációs okok is meghúzódnak.

A rendőrségre általában véve is igaz, hogy a munkatársakkal szemben támasztott elvárások és a szervezeti keretek között rendkívül mély szakadék húzódik, ez pedig frusztrációt idéz elő. A folyamatos frusztráció, a stressz egy idő után kiégéshez vagy éppen a különféle deviáns magatartásokhoz vezethet. Amennyiben az egyén nem rendelkezik hatékony megküzdési, stresszkezelési stratégiával, könnyebben választ olyan megoldásokat, amelyek számára, illetve a társadalom számára is károsak.

A sajátos rendőri közeg és az összetartozás érzése nemcsak pozitív hozzáadékkal bír, hanem akár deviáns viselkedésre is sarkallhatja az arra fogékonyakat. Habár a korrupció legfőbb kiváltó oka az egyén korrupcióra való hajlama, azonban, ha a szakmai közösségnek, amely körül veszi a rendőrt, alacsony az általános erkölcsi-fegyelmi színvonala, támogatja, de legalábbis elnézi a korrupciót, végeredményben az egyén normaszegésre való hajlamát erősíti meg.

Az Egyház által képviselt vallási értékek közvetítése révén a lelkigondozás hozzájárulhat az egyén belső konfliktusainak feloldásához, a materiális és az immateriális javakhoz való viszonyulás alakításához, a megrendült szabálykövetési hajlandóság megerősítéséhez, vagy a közösségi érdekek egyéni érdekek elé helyezéséhez.

Kilencedik fejezet

A kilencedik fejezetben mutatom be azokat a társadalomtudományi kutatási előzményeket, amelyek önálló empirikus kutatásom alapjául szolgáltak.

A Zrínyi Miklós Katonai Akadémia Szociológia Tanszéke 1990-ben folytatott reprezentatív mintán kérdőíves felmérést azzal a céllal, hogy felmérjék: van-e igény a honvédség állományában a tábori lelkészi szolgálat felállítására. A történelmi körülmények ismeretében ugyanakkor feltételezhető, hogy e kutatás eredménye csak megerősítette a politikai szándékot: a szolgálat felállítására akkor is sor került volna, ha azt a válaszadók kisebb aránya támogatta volna.

A 2013-ben felvett kérdőíves kutatás az 1990-eshez képest kisebb mintán dolgozott, és kifejezetten a rendőrségi állomány véleményére fókuszált. A válaszok fényében a rendőri munka sajátosságai miatt szükség lenne egy, a katonai szolgálati ágtól elkülönülő lelkészi szervezetre, a kérdőíves kutatás eredményeként pedig arra a következtetésre jutott, hogy a rendőrségi állomány igényli a katolikus egyház katonai ordinariátus mintára megszervezett intézményét, ellátva a sajátos lelkipásztori szolgálatot.

Tizedik fejezet

A tizedik fejezetben bemutatom az önálló empirikus kutatásom kialakításának módszerét, értékelem a kérdőíves felmérés során kapott eredményeket, illetve az eredmények fényében az előzetesen felállított hipotéziseim elfogadhatóságát.

Válaszok értékelése

A válaszok értékelése során megállapítható, hogy a minta valamennyi szociális változót tekintve meglehetősen heterogén volt. A vallásosság mértékét tekintve is számottevő szórás tapasztaltam. A „vallásos vagyok az egyház tanítása szerint” opciót választók több mint fele közalkalmazottként dolgozik, negyedük tiszthelyettes. A maguk módján vallásosak körében is sok volt a közalkalmazott, közel hasonló arányban voltak jelen a főtiszték és tiszthelyettesek, valamint a zászlósok. A „határozottan nem-vallásosak” körében a tiszték voltak túlsúlyban (mintegy fele), mintegy negyede a zászlósok, nyolcada a közalkalmazottak aránya.

A mintában a „vallásos vagyok az egyház tanítása szerint” választ a nagyobb/legnagyobb arányban a nők, a 26 és 32 év közötti korcsoportbeliek, a községben dolgozók, a közalkalmazotti állományúak jelölték meg. A „vallásos vagyok a magam módján” választ a nagyobb/legnagyobb arányban a nők, a 40 és 46 év közötti korcsoportbeliek, a fővárosban dolgozók, a közalkalmazotti állományúak jelölték meg. A „nem tudom megmondani, vallásos vagyok-e vagy sem” választ a nagyobb/legnagyobb arányban a nők, az 54 és 60 év közöttiek, a megyei jogú városban dolgozók, a tiszthelyettesek jelölték meg. A „nem vagyok vallásos” választ a nagyobb/legnagyobb arányban a férfiak, a 19 és 25 év közöttiek, a megyei jogú városban dolgozók, a tiszt állományúak jelölték meg. Végül a határozottan nem-vallásos vagyok” választ a nagyobb/legnagyobb arányban a férfiak, a 33 és 39 év közöttiek, a Budapesten dolgozók, a tiszt állományúak jelölték meg.

A válaszokból az is kiderült, hogy a kutatásba bevontak döntő többsége élt át a megelőző öt évben súlyos, traumatikus életeseményt; a legtöbbször esetében ez halálesetet jelentett, de sokan jelezték, hogy betegség, súlyos baleset vagy párkapcsolati probléma történt a közelmúltban.

Egyházi lelkipozítási segítséget csak nagyon kis arányban vettek igénybe a válaszadók, ez az arány a legmagasabb a 33 és 39 év közöttiek korcsoportjában. A legfiatalabbak és a legidősebbek nem vettek igénybe egyházi lelkipozítási segítséget. A „nem, de ha lett volna lehetőség, akkor igénybe veszem” opciót választók aránya a 40 és 46 év közötti, valamint a 33 és 39 év közötti korcsoportban volt a legnagyobb.

Súlyos munkahelyi konfliktussal valamennyi válaszadó szembesült az elmúlt öt évben; ez a legtöbbször esetében elsősorban karriertörést jelentett (például elmaradt a várt előléptetés,

a tanfolyam). Munkahelyi negatív esemény kapcsán a válaszadók kevéssel több mint fele nem vett volna igénybe egyházi lelkipáspásztori segítségét, több mint egyharmaduk ugyanakkor, ha lett volna rá lehetősége, akkor igénybe vette volna a mondott egyházi segítséget.

A válaszadók fele úgy ítélte meg, hogy nincsen szükség a rendőrségen belül lelkipáspásztori szolgálat létrehozására, a bizonytalanok, válaszolni nem tudók/nem akarók aránya egyharmad volt, és a minta mindössze nyolcada adott igen választ. Az „igen” válaszok valamivel több mint fele érkezett a nőktől. Ugyanakkor a bizonytalanok aránya is a nők körében bizonyult magasabbnak: a „nem tudom” opciót megjelölők négyötöde a nők köréből került ki.

Ami a válaszok állománykategória szerinti megoszlását illeti, a leginkább elutasítónak a tiszthelyettesek, a zászlósok és a főtiszték bizonyultak. A leginkább a kormánytisztviselők és a tisztek támogatták a rendőrségi lelkipáspásztori szolgálat létrehozásának tervét: az „igen” válaszok kétharmada százaléká a tisztektől, negyede százaléká a kormánytisztviselőktől érkezett. Ráadásul, a kormánytisztviselők állománykategóriáján belül kiemelkedően magas volt az igenlő választ adók aránya (37%).

Hipotézisek értékelése

A kutatás kezdetén az alábbi hipotéziseket állítottam fel:

F1: A vizsgált mintán belül a nők nagyobb arányban támogatnák a rendőrségen belül lelkipáspásztori szolgálat felállítását, mint a férfiak.

F2: A vizsgált mintán belül a tiszthelyettesek nagyobb arányban támogatnák a rendőrségen belül lelkipáspásztori szolgálat felállítását, mint a többi állománykategóriába tartozó válaszadók.

F3: A vizsgált mintán belül a magukat vallásosnak tartók nagyobb arányban támogatnák a rendőrségen belül lelkipáspásztori szolgálat felállítását, mint azok, akik nem tartják magukat vallásosnak.

A vizsgált mintán belül azt tapasztaltam, hogy a nők nagyobb arányban támogatnák a rendőrségen belül a lelkipáspásztori szolgálat felállítását, mint a férfiak. Az F1 hipotézisem tehát igazolást nyert.

Az állománykategória szerinti megoszlást tekintve a legkevésbé a tiszthelyettesek, a zászlósok és a főtiszték értettek egyet a rendőrségi lelkipáspásztori szolgálat létrehozásának gondolatával. Eredeti feltételezésemet cáfolva leginkább a kormánytisztviselők és a tisztek bizonyultak nyitottnak e felvetésre: az „igen” válaszok meghatározó hányada (69%) a tisztektől, közel egynegyede (23%) a kormánytisztviselőktől érkezett. A kormánytisztviselők állománykategóriáján belül kiemelkedően magas volt az igenlő választ adók aránya (37%), kisebbségben maradtak azok, akik nem tartották szükségesnek a rendőri lelkipáspásztori szolgálat

felállítását. Az F2 hipotézist tehát el kellett vetnem.

Az, hogy valaki vallásosnak tartja magát, önmagában még nem feltétlenül jelent alapot érdemi következtetések levonására, miként a magukat nem vallásosnak mondók halmaza sem homogén. Ebből a felismerésből kiindulva igyekeztem elkülöníteni a mintán belül azokat, akik „az egyház tanítása szerint”, és azokat, akik „a maguk módján” vallásosak, illetve a „nem vallásos” válaszadókat is azoktól, akik „határozottan nem-vallásosnak” vallották magukat. A „határozottan nem-vallásos” válaszadók döntő többsége elutasította a rendőrségi lelkipásztori szolgálat létrehozásának gondolatát. A legbizonytalanabbnak a „maguk módján vallásos” válaszadók bizonyultak, közöttük volt a legtöbb olyan válaszadó, aki a „nem tudom” opciót jelölte meg. Az egyház tanítása szerint vallásos válaszadók több mint fele adott igenlő választ. Ugyancsak magas volt az igen választ adók aránya azok körében, akik a vallásosságuk mértékét felmérni igyekvő kérdésre korábban a „nem tudom” opciót jelölték meg. Mindebből levonható a következtetés: a vizsgált mintán belül a magukat vallásosnak tartók nagyobb arányban támogatnák a rendőrségen belül lelkipásztori szolgálat felállítását, mint azok, akik nem tartják magukat vallásosnak. Az F3 hipotézis ilyenformán megerősítést nyert.

A tartalomelemzés során kiválasztott, a hitre, az egyház szerepére, a tábori lelkészek feladataira vonatkozó állításokra érkezett értékeléseket vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a valamilyen mértékben vallásosak egyetértettek a hit, a vallásosság lényegére vonatkozó állításokkal (jellemzően a legmagasabb, 9-es és 10-es értéket jelölték meg). Azok, akik valamilyen mértékben nem vallásosnak mondták magukat, főként az 5-ös, 6-os értéket jelölték meg, választásaik nagyjából a középérték körül mozogtak, vagyis egyik irányban sem kötelezték el magukat.

A tábori lelkészi szolgálat lényegére vonatkozó állítások esetében különösen szembeötlő, hogy itt született a nem vallásos válaszadók körében a legtöbb legalacsonyabb érték: az 5-öst jelölte meg a „határozottan nem-vallásos vagyok” kategória 85%-a, a „nem vagyok vallásos” kategória 88%-a. Márpedig az 5-ös értéket leginkább úgy értékelhetjük, hogy a válaszadó nem tud az állítást illetően határozott véleményt nyilvánítani. Mindebből levonható a következtetés: az érintett válaszadók nagy valószínűséggel nem rendelkeznek a tábori lelkészi szolgálat feladatát, szerepét illetően érdemi ismeretekkel.

Ha a fenti következtetésem helyes, az azt jelenti, hogy a további kutatások módszertanát illetően változtatásokra lehet szükség. Az egyik lehetséges megoldás lehet, ha a kutató röviden tájékoztatja a felmérésbe bevont személyeket arról, hogy mit értünk katonai tábori lelkészi szolgálat alatt, illetve, hogy adott esetben milyen formában képzelhető el ennek rendőrségi „verziója”. Másik megoldásként az önkitöltős kérdőíves felmérés mellett (esetleg ahelyett)

strukturált interjúk jöhetnek szóba; ennél a módszernél ugyanis van lehetőség visszacsatolásra, vagyis, ha az interjúalany nem ért pontosan egy kérdést, akkor a kutatónak lehetősége van annak pontosítására.

Összegzett következtetések

A katolikus egyház saját kebelén belül egy külön intézményt, a hagyományos egyházmegyékkel azonos jogállású részegyházat hozott létre: a katonai püspökség vagy katonai ordinariátus keretében látják el a katonák lelkipóndozási feladatait. A katonai ordinariátusra vonatkozó szabályokat keretjelleggel határozza meg egy pápai rendelkezés, e rendelkezés alapján jöttek létre kétoldalú szerződések a Szentszék és az egyes államok között. Alapvetően az államokra van bízva, hogy az apostoli rendelkezés az annak magyarázatára kiadott dokumentum, valamint a bilaterális szerződés keretei között miként határozzák meg a tábori lelkészségre vonatkozó részletszabályokat. Nagy mozgástérrel az egyes államok nem rendelkeznek, de alapvetően erre nincs is igény, hiszen a katolikus egyház egy jól felépített modellt dolgozott ki a speciális feladat ellátására.

A katonai ordinárius létrehozásának rációja ugyanis az, hogy a katonák feladataik, élethelyzetük sajátosságai okán külön, az átlagos hívótól eltérő és elkülönülő lelkipóndozásra szorulnak. Az elkülönült szervezetet egyrészt az indokolja, hogy a tábori lelkészségek kettős alárendeltségben működnek: egyházi kérdésekben az egyházi előljáró, katonai kérdésekben a katonai felettes irányítása és ellenőrzése alatt állnak. Másrészt az is szervezeti elkülönülést teszi indokolttá, hogy a tábori lelkészek fizikailag is a katonák mellett, a katonák közelében teljesítik szolgálatukat, és – ha kell – követik őket külföldi misszióba vagy akár a háborúba is.

A rendőrök lelkipásztori ellátására nem hozott létre a katolikus egyház külön intézményt, arra azonban biztosít lehetőséget, hogy az egyes államok – az apostoli rendelkezés keretei között – megalkossák a megfelelő kereteket e feladat ellátására. Az egyes országok éltek is e lehetőséggel, így különféle megoldásokat dolgoztak ki.

Magyarországon voltak elszigetelt kezdeményezések arra, hogy vegye át a katonai ordinariátus a katasztrófavédelem lelkipásztori ellátását, ám sem az egyház, sem az állam részéről nem történtek érdemi lépések az ügyben. Szlovákia és Magyarországhoz történelme, kül- és biztonságpolitikája, politikai és kulturális háttere nagyban hasonlít egymásra, éppen ezért célszerű megfontolni a szlovák modell átvételét, ugyanis ez az ország számos hasznos tanulsággal szolgálhat a magyar rendőri lelkipásztori szolgálat kialakításához. Az intézményi

kiterjesztés önmagában ugyanakkor nem elegendő válasz a rendőri lelkigondozási igény kielégítésére: a tábori lelkészi szolgálat tagjai számára is szükséges azt a képzést és támogatást megadni, amely révén elsajátítják azokat a készségeket, amelyek birtokában megfelelően tudnak reagálni a rendőrségi állomány körében felmerülő lelki és erkölcsi kihívásokra.

Nem figyelmen kívül hagyható, hogy napjainkban is jelen van a rendőri szervezetben az igény a lelkipásztori gondoskodásra, amely igényre egyes régiókban és szervezeti alegységekben is keresik a megoldást: a dolgozat írója maga is közreműködik a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság egyes kapitányságain egyházi lelkigondozás biztosításában. A lelkigondozás jelen helyzetében azonban nagyban függ a parancsnokság egyéni világképétől, a vezetés és a beosztottak viszonyától, illetve a helyi szervezet viszonyától a területen aktuálisan szolgálatot teljesítő lelkipástorral. A katonai ordinariátusról szóló megállapodás módosítása, a rendőri lelkigondozás törvényes kereteinek kidolgozása, átlátható szabályozása és követelményrendszere ezt az esetlegességet szüntetné meg – hiszen egy alapvető jog és létező támogatási igény kielégülésre nem függhetne az esetlegességtől.

Lényeges ugyanakkor az is, hogy a rendőri állomány támogatása nélkül nem lehet dönteni abban a kérdésben, hogy legyen-e külön lelkipásztori szolgálat a rendőrségen, vagy szükség van ugyan az egyházi lelkipásztori ellátásra, de célszerűbb lenne azt nem elkülönült formában megvalósítani. Javaslatom az, hogy mielőtt bárki is nagyobb volumenű felmérést tervezne lefolytatni e tárgyban a rendőri állományon belül, indokolt előbb tájékoztató kampányt szervezni és részleteiben is megismertetni a rendőrökkel a tábori lelkészi szolgálat mibenlétét.

Új tudományos eredmények

1. **Megfogalmaztam** azokat a különbségeket, amelyekre a katonai ordinariátus kiterjesztett alkalmazása esetén a tábori lelkészi szolgálatnak reagálnia kell a rendőrség állományának hatékony lelkigondozásához.
2. A primer/pilot kutatás eredményeként, a mintára vonatkoztatva **meghatároztam** azon társadalmi és szervezeti/állományi csoportok körét, amelyek leginkább igénylik, illetve leginkább elutasítják a rendőri lelkipásztori szolgálatot.
3. **Feltártam** az alkalmazott kérdőíves kutatás gyengeségét, és **javaslatot tettem** a kutatási módszertan módosítására a témakörben további kutatásokat folytatók számára.

Ajánlások

- A doktori disszertáció oktatási segédanyagként használható a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karán, illetve a hittudományi egyetemek hadtudományt, biztonsági tanulmányokat érintő képzésein, a tábori lelkeszi szolgálatra felkészítő posztgraduális képzéseken.
- Felhasználható továbbá állami és egyházi szervek részére a Szentszék és Magyarország között létrejött bilaterális megállapodás újratárgyalása, és a létrehozandó rendőrségi lelkipásztori szolgálat kereteinek megtervezése során.
- A doktori disszertáció rendőrségi állomány szervezeti és pszichológiai kihívásai fejezete módszertani segédanyagként szolgálhat a rendőrség pszichológiai szolgálata és valamennyi általános tevékenységet ellátó, munkája során a rendőrségi állomány tagjával dolgozó pszichológus számára.

A kutatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága

Az értekezés fókuszában egy olyan kérdéskör – a rendőrök egyházi lelkigondozása – áll, amely sok évtizedes elméleti megalapozottsággal és gyakorlati tapasztalattal rendelkezik. Mindezek, kiegészülve a hazai kutatási eredményekkel azt mutatják, hogy indokolt Magyarországon is mihamarabb meghonosítani a szervezeti lelkigondozás ezen intézményét. Ennek fényében az értekezés gyakorlati felhasználhatósági lehetőséget jelent az Országos Rendőr-főkapitányság vezetésének – tekintettel arra, hogy a Honvédelmi Minisztériumban is közvetlen miniszteri alárendeltségbe tartozik a Tábori Lelkeszi Szolgálat. Érdemes továbbá a Külgazdasági és Külügyminisztérium Biztonságpolitikáért Felelős Államtitkársága figyelmére, amely feladatrendszerét tekintve felelős a Szentszékkel fenntartott nemzetközi diplomáciai kapcsolatokért és lehetőségében áll kezdeményezni a katonai ordinariátust létrehozó bilaterális szerződés módosítását. Ezek mellett ajánlom a doktori disszertációt a döntéshozatalban közvetlenül nem érintett rendvédelmi szerveknek, és szintén speciális, nem rendvédelmi feladatokat ellátó állami szerveknek, ahol az ellátott feladatok összetettsége és állományra gyakorolt erkölcsi és mentális hatása miatt indokolt lehet az intézményi lelkipásztori gondoskodás kiépítés és biztosítása a szervezet állománya számára.

A doktori értekezés benyújtójának a témakörből készült

publikációs jegyzéke

- Író Sándor (2022). Legal regulation of the free practice of religion and the legal status of religious communities in Hungary. *Belügyi Szemle*, 70(SI3), Megjelenés alatt.
- Író Sándor (2020). A katolikus lelkipásztori ellátás speciális formái: nemzetközi kitekintés. In Szabó Cs. (Szerk.), *Tavaszi Szél 2020 Konferencia = Spring Wind 2020: Konferenciakötet* (pp. 772–780). Doktoranduszok Országos Szövetsége.
- Író Sándor (2019). A szlovák katolikus rendőrségi lelkipásztori szolgálat modellje és struktúrája. In Bencsik B. & Sabjanics I. (Szerk.), *A biztonság sokszínű arca* (pp. 143–149). Dialóg Campus Kiadó.
- Író Sándor (2019). The Model and Structure of the Slovak Catholic Police Chalpaincy. *Magyar Rendészet*, 19(2-3), 89–95. <https://doi.org/10.32577/mr.2019.2-3.5>
- Szabó Csaba & Író Sándor (2018). *A katolikus rendőrségi lelkipásztori szolgálat modellje*. Doktoranduszok Országos Szövetsége.
- Író Sándor (2018). Humanitárius szervezetek együttműködése a belügyi szerveknél (rendőrség és katasztrófavédelem), valamint a katonággal a Katolikus egyház szempontjából. *Theologiai Szemle*, 61(4), 237–242.
- Író Sándor (2018). A rendőrség és a Katolikus Egyház szervezeti struktúrájának összehasonlítása a hatékony együttműködés kialakítása érdekében. *Hadtudományi Szemle*, 11(2), 183–190.
- Író Sándor (2017). Egyházi személyek ellen elkövetett gyilkosságok Mexikóban. *Hadtudományi Szemle*, 10(3), 331–339.
- Író Sándor (2017). A szlovák rendőrség katolikus lelkipásztori modelljének bemutatása és vizsgálata. *Hadtudományi Szemle*, 10(1), 275–281.

A doktori értekezés benyújtójának szakmai-tudományos életrajza

Író Sándor 2001-től végezte teológiai tanulmányait a Győri Hittudományi Főiskolán, ahol 2007-ben végezte el tanulmányait. 2007-től lelkészi és plébánosi feladatokat lát el a Győri Egyházmegye területén. Jelenleg Szákszend település plébánosa. Tanulmányait 2016-ban folytatta a komáromi Selye János Egyetemen, ahol pedagógia doktora címet és

végzettséget szerzett. 2016-tól a Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság hatósági lelkeszi feladatait is ellátja. Doktori tanulmányait 2016-ban kezdte a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskolájában.